

Nr 357.

Av herr **Persson** i Stockholm m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 245, med förslag till lag angående utsträckt tillämpning av lagen den 15 december 1939 (nr 856) om utbetalande av krigsrisk ersättning till sjömän.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 245 föreslås, att lagen av den 15 december 1939 om utbetalandet av krigsrisk ersättning till sjömän skall gälla krigsrisk ersättning, som belöper å tiden till och med den 30 juni 1943.

Svenska sjöfolksförbundet, vars funktionärer tidigare i riksdagen slagit vakt om dessa bestämmelser, har nu under intrycket av verkningarna av denna lagstiftning och under intryck av missnöjet bland medlemmarna över densamma i skrivelse till justitiedepartementet hemställt, att lagen icke skall tillämpas för sjömän, som tjänstgöra å fartyg utanför den s. k. Skagerakspärren. I denna hemställan instämmer svenska maskinbefälsförbundet, svenska stewartföreningen, Sveriges segelfartygsförening och Sveriges fartygsbefälsförening.

Om denna begäran bifölles, skulle lagen om utbetalandet av krigsrisk ersättning ytterligare uppmjukas. Detta vore ägnat att hälsas med tillfredsställelse, ty denna särslagstiftning är liktydig med ett upprörande ingrepp mot sjömannens rätt att fritt få förfoga över sina i hårt och farofyllt arbete förvärvade inkomster.

Huvudsyftet med denna lag angavs vara att »motverka de sociala olägenheter, som kunna följa av att sjömännen komma att disponera över en inkomst, som är betydligt högre än den normala hyran». Man ville med andra ord åstadkomma rättelse i en del fall, där enskilda sjömän, så som fallet är inom alla yrken och klasser, misshushålla med inkomsterna, genom att sätta en hel yrkesgrupp under förmynderskap. Man gick in för att beröva sjömännen den fria förfoganderätten över den del av avlöningen som de erhålla som utbyte för att de satsa sina liv i sjöfartens tjänst.

De män det här gäller äro mer än de flesta andra värda sitt lands tacksamhet och förtroende. Modigt göra de sin plikt och hundraden offra sina liv i det yrke, de valt. Sedan krigets början ha till dato 871 svenska sjömän funnit sin död vid krigsförlisningar. Deras minne vördas av alla. Men — är det endast de redan döda sjömännen som gjort sig förtjänta av detta? Och vilken yrkeskår kan göra mer skäl för förtroende än sjömännen, som dagligen riskera sina liv vid utförandet av ett så samhällsnyttigt och nöd-

vändigt arbete som det de utföra? Ett arbete som i förhållande till riskerna sannerligen inte är överbetalt.

Vid fartygens färd i farofyllda vatten och i kampen för livet i livbåtarna, där har sjöfolket förtroendet att ta vara på sig själva, utan hjälp av präster, redare och myndigheter. Men när de komma i land, då övervakas de i kraft av lagstiftningen av »själasörjare», konsulter och redare på ett sätt som om de vore mindervärdiga människor.

Om en svensk sjöman i främmande hamn blir arbetslös och får gå i väntan på hyra, får han inte fritt förfoga över den del av intjänt avlöning, som benämnes »krigsriskersättning». För att få nytta av dessa pengar måste han använda det logi, som anvisas av sjömanspräster. Vill han köpa en kostym kläder, måste detta ske i den affär prästen anvisar. Räkningen sändes sedan av prästen till konsulatet, som betalar den — *med sjömannens egna medel!* Sjömannen har vidare att spisa å det matställe, som prästen anvisar. Prästen översänder matnotan till konsulatet, som betalar — *med sjömannens egna medel.*

En sjöman av utländsk nationalitet, som mönstrar å ett svenskt fartyg, får fritt förfoga över intjänta avlöningar. Men en svensk sjöman å ett svenskt fartyg sättes under förmyndare, med påföljd att de svenska sjömännen i allt större utsträckning ta hyra å utländska i stället för å svenska fartyg, under det att de svenska fartygen komma att bemannas av utlänningar. Att så sker kan omöjligen vara ett *svenskt* intresse, så vitt man icke med svenska intressen menar redarnas profitintressen.

En svensk sjöman i utländsk hamn kan inte få sina egna medel sig tillhanda med mindre än att en konsul anser, att behov föreligger för sjömannen att få sina pengar. Därtill komma de postala svårigheterna, som medföra att såväl rapporter om hur mycket pengar som för sjömans räkning skall insättas å postsparbanken som också sändandet av pengar till konsul f. v. b. till sjöman i utländsk hamn försenas, allt till nackdel för pengarnas rättmätige ägare.

De, som stödja en sådan lagstiftning, ange som skäl för detta att de därmed önska sjöfolket bara gott. »Ty se sjöfolket missköter sig», tillägger man. Dessa reformatorer borde börja sitt arbete på ett annat sätt än att upphäva sig till förmyndare över sjöfolkets intjänta avlöningar. De borde exempelvis ställa sig frågan: Hur ser sjöfolkets hem ut? Sjöfolkets »hem», det är skansen. Dessa bostäder, som enligt svensk lag godkännas som sådana om bara varje man har ett fritt golvutrymme på $\frac{1}{2}$ kvm att röra sig på. Och i »fritt golvutrymme» inräknas då även allt utrymme under kojor, bord och bänkar. Men dylikt arbete för sjöfolkets bästa är inte så lätt, ty det brinnande intresse som visas av präster, redare och myndigheter, när det gäller att få hand om sjöfolkets pengar, det lyser med sin frånvaro när det gäller trevnaden i sjöfolkets skansar.

För år 1941 redovisa 6 rederiföretag, nämligen Amerikalinjen, Mexiko-

linjen, Ostasiatiska kompaniet, Sveabolaget, Svenska Lloyd och Transatlantic en sammanlagd ren vinst på 34 miljoner, alla transaktioner med gratisaktier och dylikt ändå oräknade. Det utgör vinst på det arbete, för vilket hundratals sjömän offrat livet. Att inkomsterna i detta fall äro såväl arbets- som riskfria för aktieägarna — inkomsttagarna — det kunde ju utgöra ett skäl för sträng kontroll över att pengarna användas på ett riktigt och nyttigt sätt. Men *vem kontrollerar att aktieägarna inte supat upp någon del av inkomsten?*

Tillämpningsbestämmelserna till lagen om utbetalandet av krigsriskersättning till sjömän ha uppmjukats. Men kvar stå bestämmelserna om att »postsparbanken må, allenast såframt synnerliga skäl därtill äro, avsända medel, som insatts i banken, till plats utom riket». Och postsparbanken har överlåtit åt konsulerna att avgöra när sådana skäl föreligga.

För dessa bestämmelsers bibehållande utan ändring uttala sig prästerna, redarna och kommerskollegium. Men mot bestämmelserna uttala sig organisationer som omfatta allt arbetande sjöfolk, i såväl manskaps- som befälsgrader. Därmed är det klart vilkas intressen denna lagstiftning tillgodoser och för vilka den verkar till nackdel. Sjöfolket har rätt förvänta att riksdagen, som en erkänsla för sjöfolkets modiga och beundransvärda insatser i en farofylld tid, befriar dem från ovan påtalade förnedrande förmynderskap. Även andra arbetargrupper ha intresse av att så sker, ty i dag rikta sig ingripandena mot sjöfolkets fria förfoganderätt över genom arbete förvärvade medel, i morgon kan det gälla andra arbetargrupper, så vitt inte dessa reaktionära åtgärder kvävas i sin linda.

Med hänvisning till vad ovan anförts föreslå undertecknade,

att riksdagen måtte besluta avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 245.

Skulle avslagsyrkandet inte vinna riksdagens bifall, föreslås alternativt,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om sådan ändring i kungörelsen angående tillämpning av lagen den 15 december 1939 (nr 856) om utbetalandet av krigsriskersättning till sjömän, att i enlighet med svenska sjöfolksförbundets hemställan lagen icke kommer att gälla för sjömän, som tjänstgöra å fartyg utanför den s. k. Skagerakspärren.

Stockholm i maj 1942.

Set Persson.

K. Senander.

H. Hagberg.